

Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
M. CAMPOSA SANCHEZA-BORDONY
przedstawiona w dniu 15 czerwca 2017 r.¹

Sprawy połączone C-688/15 i C-109/16

Agnieška Anisimovienė i in.
przeciwko
BAB bankas Snoras,
Indėlių ir investicijų draudimas VĮ,
(C-688/15)
i
Indėlių ir investicijų draudimas VĮ,
przeciwko
Alvydas Raišelis
(C-109/16)

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sąd najwyższy, Litwa)]

Pytanie prejudycjalne – Systemy gwarancji depozytów i rekompensat dla inwestorów – Dyrektywa 94/19/WE – Dyrektywa 97/9/WE – Pojęcie depozytu – Pojęcie normalnej operacji bankowej – Pojęcie „środków finansowych zdeponowanych na rachunek inwestora w związku z operacjami inwestycyjnymi” – Bezpośrednia skuteczność dyrektywy 94/19 i dyrektywy 97/9 – Środki finansowe przeniesione z rachunków bankowych jednostek na rachunek otwarty w imieniu instytucji kredytowej i przeznaczone na zapłatę za instrumenty finansowe wyemitowane przez ową instytucję

1. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sąd najwyższy, Litwa) ponownie zwraca się do Trybunału Sprawiedliwości w kontekście dwóch toczących się przed nim sporów, które zaistniały w wyniku upadłości jednej z instytucji kredytowych z tego państwa członkowskiego.

2. Podobnie jak w sprawie zakończonej wyrokiem Trybunału Sprawiedliwości z dnia 25 czerwca 2015 r. Indėlių ir investicijų draudimas i Nemaniūnas², sąd odsyłający zastanawia się nad interpretacją dyrektyw 94/19/WE³ i 97/9/WE⁴, w celu ustalenia zakresu ochrony, jaki dyrektywy te zapewniają odpowiednio oszczędzającym i inwestorom.

3. Konkretnie, sąd odsyłający pragnie dowiedzieć się czy owe dyrektywy mogą mieć zastosowanie do kwot przekazanych instytucjom kredytowym przez ich klientów w celu sfinansowania nabycia akcji lub w celu subskrybowania jej obligacji. Późniejsza upadłość instytucji bankowej zniweczyła następnie obydwie operacje.

¹ Język oryginału: hiszpański.

² Wyrok C-671/13, EU:C:2015:418.

³ Dyrektywa 94/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 1994 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów (Dz.U. 1994 L 135, s. 5) zmieniona dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/14/WE z dnia 11 marca 2009 r. (Dz.U. L 68, s. 3)

⁴ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 marca 1997 r. w sprawie systemów rekompensat dla inwestorów (Dz.U. 1997 L 84, s. 22).

I. Ramy prawne

A. Prawo Unii

1. Dyrektywa 94/19

4. Pierwszy, osiemnasty i dwudziesty motyw stwierdzają:

„[1] zgodnie z celami traktatu, należy promować harmonijny rozwój działalności instytucji kredytowych na obszarze całej Wspólnoty, znosząc wszelkie ograniczenia prawa przedsiębiorczości oraz swobody świadczenia usług, wzmacniając równocześnie stabilność systemu bankowego oraz ochronę oszczędzających;”

„[18] jeżeli dane państwo członkowskie uważa, że niektóre kategorie depozytów lub deponentów, które muszą zostać wyraźnie nazwane, nie potrzebują szczególnej ochrony, powinno ono mieć możliwość wykluczenia ich z systemu zabezpieczenia oferowanego przez systemy gwarancji depozytowych;”

„[20] zharmonizowana minimalna kwota obowiązuje zasadniczo od deponenta, a nie od depozytu; należy więc uwzględnić również depozyty od deponentów, którzy nie są posiadaczami rachunku lub nie są jego wyłącznymi posiadaczami; wartość progowa obowiązuje więc każdego możliwego do zidentyfikowania deponenta; zbiorowe fundusze inwestycyjne, wobec których obowiązują specjalne przepisy dotyczące ochrony i które nie znajdują żadnego zastosowania wobec wyżej wymienionych depozytów, powinny być w każdym razie wyłączone z tej regulacji;”

5. Zgodnie z art. 1

„Do celów niniejszej dyrektywy:

1) »depozyt« oznacza należność wynikającą z wpłat pozostawionych na koncie [rachunku] lub z sytuacji przejściowych w ramach normalnych operacji bankowych, które instytucja kredytowa powinna spłacić [zwrócić] zgodnie z obowiązującymi [mającymi zastosowanie] warunkami prawnymi [ustawowymi] i kontraktowymi [umownymi], jak też wierzytelności, które instytucja kredytowa gwarantuje przez wystawienie dokumentu urzędowego [które są reprezentowane przez dłużne papiery wartościowe wystawione przez instytucję kredytową]; [...].”

[...]

3) »depozyt nierozporządzalny» oznacza depozyt, którego termin płatności zgodnie z obowiązującymi [mającymi zastosowanie] i kontraktowymi [umownymi] warunkami upływa i jest do zapłacenia przez instytucję kredytową, jednakże nie został jeszcze zapłacony, przy czym występuje jeden z [...] następujących przypadków:

i) właściwe organy ustaliły, że – ich zdaniem – instytucja kredytowa, z powodów, które są związane bezpośrednio z jej sytuacją finansową, w danej chwili nie jest w stanie spłacić depozytów i w chwili obecnej nie widzi żadnej perspektywy na ich spłatę w późniejszym terminie;

ii) właściwy organ sądowy wydał instytucji kredytowej z powodów bezpośrednio związanych z sytuacją finansową, decyzję, której [orzeczenie, którego] skutkiem jest zawieszenie roszczeń deponentów wobec instytucji, o ile ta decyzja nastąpiła [to orzeczenie wydano] przed ustaleniem zgodnie z lit. i);

4) »instytucja kredytowa« oznacza: przedsiębiorstwo, którego działalność polega na przyjmowaniu depozytów lub innych funduszy podlegających zwrotowi od ludności oraz na przyznawaniu kredytów na swój własny rachunek;

[...]”.

6. Artykuł 2 stanowi:

„Następujące depozyty są wyłączone ze spłaty przez systemy gwarancji depozytowych:

- z zastrzeżeniem przepisów art. 8 ust. 3, depozyty dokonane przez inne instytucje kredytowe, w ich własnym imieniu i na ich własny rachunek,
- wszystkie instrumenty wchodzące w zakres pojęcia »środki własne«, które znajduje się w art. 2 dyrektywy Rady 89/299/EWG z dnia 17 kwietnia 1989 r. dotyczącej środków własnych instytucji kredytowych,

[...]».

7. Artykuł 3 ust. 1 stanowi, co następuje:

„Każde państwo członkowskie czuwa nad utworzeniem i urzędowym uznaniem na swoim terytorium jednego lub kilku systemów gwarancji depozytów. Z wyjątkiem przypadków wymienionych w następnym akapicie, jak również w ust. 4, instytucja kredytowa dopuszczona w tym państwie członkowskim, zgodnie z art. 3 dyrektywy 77/780/EWG może tylko wówczas przyjmować depozyty, jeżeli uczestniczy w jednym z tych systemów.

[...]”

8. Artykuł 7 stanowi:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, by poziom gwarancji w odniesieniu do sumy depozytów każdego z deponentów wynosił co najmniej 50 000 EUR w przypadku niedostępności depozytów.

1a Do dnia 31 grudnia 2010 r. państwa członkowskie zapewniają, by poziom gwarancji z odniesieniem do sumy depozytów każdego deponenta ustalony był na 100 000 EUR w przypadku niedostępności depozytów.

[...]

2. Państwa członkowskie mogą jednak przewidzieć, że niektórzy deponenci lub niektóre depozyty zostaną wykluczone z zabezpieczenia lub tylko w małym stopniu będą zabezpieczone. Lista tych wyjątków jest dołączona do załącznika I [znajduje się w załączniku I]”.

9. Artykuł 8 ust. 3 stanowi:

3. Jeżeli deponent nie może w sposób nieograniczony dysponować kwotą depozytu, to osoba uprawniona w nieograniczony sposób do korzystania będzie chroniona pod warunkiem, że jest ona znana lub zostanie zidentyfikowana przed datą, gdy właściwe organy, zgodnie z art. 1 ust. 3 ppkt (i), sporządzą ustalenie, albo odpowiednie organy sądownicze podejmą decyzję [wydadzą orzeczenie] zgodnie z art. 1 ust. 3 ppkt (ii). Jeżeli istnieje kilka osób w nieograniczony sposób uprawnionych do korzystania z depozytu, to przypadający na każdego z nich udział, zgodnie z obowiązującymi przepisami zarządzania udziałami, będzie uwzględniony przy obliczaniu górnych granic, zgodnie z art. 7 ust. 1, 3 i 4.

10. Punkt 12 załącznika I („Lista wyjątków, zgodnie z art. 7 ust. 2”) wymienia „obligacje wydane przez instytucję kredytową i zobowiązania wynikające z przyjęć własnych weksli akceptowanych oraz weksli własnych”.

2. Dyrektywa 97/9

11. Motywy 4, 8 i 9 stanowią:

„(4) Ochrona inwestorów i utrzymanie zaufania do systemu finansowego są podstawowymi elementami ukończenia i prawidłowego funkcjonowania rynku wewnętrznego w tej dziedzinie; w tym celu niezbędne jest, aby każde państwo członkowskie posiadało system rekompensat dla inwestorów, gwarantujący zharmonizowany, minimalny poziom ochrony przynajmniej małych inwestorów, w przypadku gdy przedsiębiorstwa inwestycyjne nie są w stanie wypełniać swoich zobowiązań w stosunku do swoich klientów inwestorów”.

„(8) Każde państwo członkowskie jest zobowiązane do posiadania systemu lub systemów rekompensat dla inwestorów, których uczestnikami są wszystkie takie przedsiębiorstwa inwestycyjne; każdy system musi obejmować środki i instrumenty finansowe, w których posiadaniu znajduje się przedsiębiorstwo inwestycyjne i które związane są z operacjami inwestycyjnymi inwestora i które nie mogą być zwrócone inwestorowi, gdy przedsiębiorstwo inwestycyjne nie jest w stanie wypełniać swoich zobowiązań wobec swoich klientów inwestorów; w żadnym razie nie stanowi to uszczerbku dla reguł i procedur stosowanych w każdym państwie członkowskim odnośnie do podejmowania decyzji w przypadku niewypłacalności lub likwidacji przedsiębiorstwa inwestycyjnego”.

„(9) Definicja przedsiębiorstwa inwestycyjnego obejmuje instytucje kredytowe, które są upoważnione do świadczenia usług inwestycyjnych; każda taka instytucja kredytowa musi być również zobowiązana do uczestnictwa w systemie rekompensat dla inwestorów, jeśli chodzi o dokonywane przez nią operacje inwestycyjne; jednakże nie jest konieczne, aby instytucja kredytowa należała do dwóch różnych systemów, gdy jeden odpowiada wymogom niniejszej dyrektywy oraz dyrektywy [...] 94/19/WE [...]; jednak w przypadku przedsiębiorstw inwestycyjnych, które są instytucjami kredytowymi, może być trudne dokonanie rozróżnienia między depozytami objętymi dyrektywą [94/19] a środkami finansowymi posiadanymi w związku z operacjami inwestycyjnymi; należy zezwolić państwom członkowskim na ustalenie, która dyrektywa będzie stosowana do takich roszczeń”.

12. Zgodnie z art. 1 dyrektywy:

„Dla celów niniejszej dyrektywy:

1) »przedsiębiorstwo inwestycyjne« – oznacza przedsiębiorstwo inwestycyjne określone w art. 1 ust. 2 dyrektywy 93/22/EWG [5]

— posiadające zezwolenie na działalność zgodnie z art. 3 dyrektywy 93/22/EWG,

— posiadające zezwolenie na działalność jako instytucja kredytowa, zgodnie z dyrektywą 77/780/EWG i z dyrektywą 89/646/EWG, zezwolenie na działalność obejmuje jedną lub więcej usług inwestycyjnych wymienionych w sekcji A Załącznika do dyrektywy [93/22];

5 Dyrektywa Rady 93/22/EWG z dnia 10 maja 1993 r. w sprawie usług inwestycyjnych w zakresie papierów wartościowych (Dz.U. 1993, L 141 z 11.6.1993, s. 27).

- 2) »operacje inwestycyjne« – oznacza usługi inwestycyjne określone w art. 1 ust. 1 dyrektywy [93/22] oraz usługę wskazaną w pkt. 1 sekcji C Załącznika do tej dyrektywy;
- 3) »instrumenty« – oznacza instrumenty wymienione w sekcji B Załącznika do dyrektywy 93/22/EWG;
- 4) »inwestor« – oznacza osobę, która powierzyła swoje środki finansowe lub instrumenty, w ramach operacji inwestycyjnych, przedsiębiorstwu inwestycyjnemu;

[...]”.

13. Artykuł 2 dyrektywy stanowi:

„1. Każde państwo członkowskie zapewni wprowadzenie i oficjalne uznanie na swoim terytorium jednego lub kilku systemów rekompensat dla inwestorów. Z wyłączeniem przypadków przewidzianych w drugim ustępie oraz w art. 5 ust. 3, żadne przedsiębiorstwo inwestycyjne posiadające zezwolenie na działalność w danym państwie członkowskim nie może przeprowadzać operacji inwestycyjnych, jeżeli nie należy do takiego systemu.

[...]

2. System chroni inwestorów, zgodnie z art. 4, w przypadku gdy:

właściwe władze stwierdziły[,], że ich zdaniem przedsiębiorstwo inwestycyjne w danym momencie, z powodów ściśle związanych ze swoją sytuacją finansową, nie jest w stanie wypełnić swoich zobowiązań wynikających z roszczeń inwestorów i nie ma możliwości ich wypełnienia w najbliższym czasie, lub gdy

z powodów ściśle związanych z sytuacją finansową przedsiębiorstwa inwestycyjnego organ sądowy wydał orzeczenie, którego skutkiem jest zawieszenie możliwości dochodzenia przez inwestora swoich roszczeń od przedsiębiorstwa inwestycyjnego,

w zależności od tego, czy jako pierwsze nastąpiło stwierdzenie stanu rzeczy, czy wydanie orzeczenia. Zapewnione musi być pokrycie roszczeń wynikających z niemożności przedsiębiorstwa inwestycyjnego do:

wypłacenia [zwrócenia] inwestorom środków finansowych należnych im, bądź należących do nich i posiadanych w ich imieniu w związku z operacjami inwestycyjnymi,

zwrotu inwestorom należących do nich instrumentów posiadanych [przechowywanych] lub zarządzanych [w] ich imieniu w związku z operacjami inwestycyjnymi,

zgodnie z obowiązującym stanem prawnym i warunkami umowy [mającymi zastosowanie warunkami ustawowymi i umownymi].

3. Każde roszczenie instytucji kredytowej, na podstawie ust. 2, [każde roszczenie, o którym mowa w ust. 2, względem instytucji kredytowej,] która w danym państwie członkowskim podlega przepisom zarówno niniejszej dyrektywy, jak i dyrektywy [94/19], jest zaliczane przez to państwo członkowskie do systemu podlegającego przepisom jednej lub drugiej dyrektywy, zgodnie z tym, co państwo to uzna za właściwe. Żadn[e] roszczenie nie może być przedmiotem [podwójnej] rekompensaty na mocy obydwu dyrektyw”.

[...]”.

3. Dyrektywa 2004/39/WE⁶

14. Motywy 2, 26 i 31 stanowią:

„(2) W ostatnich latach na rynkach finansowych uaktywniła się znaczna liczba inwestorów, którzy są adresatami coraz bardziej kompleksowych usług i instrumentów o szerokim zakresie. W świetle tych osiągnięć, wspólnotowe ramy prawne powinny obejmować pełny zakres działań kierowanych do inwestorów. W związku z tym konieczne jest zapewnienie poziomu ujednoczenia niezbędnego do zaoferowania inwestorom wyższego poziomu ochrony oraz umożliwienie przedsiębiorstwom inwestycyjnym świadczenia usług w całej Wspólnocie, będącej rynkiem jednolitym, w oparciu o nadzór kraju rodzimego. W świetle powyższego, dyrektywę [93/22] należy zastąpić nową dyrektywą.”

„(26) Dla potrzeb ochrony praw własności inwestora oraz podobnych praw odnoszących się do papierów wartościowych, a także w odniesieniu do funduszy powierzonych przedsiębiorstwu, w szczególności prawa te należy odróżnić od praw przedsiębiorstwa. Jednakże zasada ta nie powinna powstrzymywać przedsiębiorstwa od prowadzenia działalności pod własną nazwą, ale w imieniu inwestora, jeżeli jest to wymagane ze względu na charakter transakcji i umowy zawartej z investorem, na przykład w odniesieniu do zastawu papierów wartościowych.”

„(31) Jednym z celów niniejszej dyrektywy jest ochrona inwestorów [...]”.

15. Artykuł 4 ust. 1 stanowi:

„1) »przedsiębiorstwo inwestycyjne« oznacza każdą osobę prawną, której regularna działalność zawodowa lub gospodarcza polega na świadczeniu jednej lub większej liczby usług inwestycyjnych na rzecz osób trzecich lub prowadzeniu jednego, lub większej liczby zakresów działalności inwestycyjnej;

[...]

2) »usługi i działalność inwestycyjna« oznaczają usługi lub działalność wymienioną w sekcji A załącznika I odnoszące się do wszelkiego rodzaju instrumentów wymienionych w sekcji C załącznika I;

[...]

17) »instrumenty finansowe« oznacza instrumenty określone w sekcji C załącznika I

18) »zbywalne papiery wartościowe« oznaczają te rodzaje papierów wartościowych, które podlegają negocjowaniu na rynku kapitałowym, z wyjątkiem instrumentów płatniczych, takich jak:

a) akcje w spółkach oraz innego rodzaju papiery wartościowe ekwiwalentne do akcji w spółkach, spółkach osobowych lub innych podmiotach, a także wpływy gotówkowe depozytariuszy w odniesieniu do akcji;

b) akcji i innych form zadłużenia w papierach wartościowych, w tym wpływy gotówkowe depozytariuszy w odniesieniu do takich papierów wartościowych;

[...]”.

⁶ Dyrektywa 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie rynków instrumentów finansowych zmieniająca dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylająca dyrektywę Rady 93/22/EWG (Dz.U. L 145, s. 1).

16. Załącznik I („Wykaz usług i działalności oraz instrumentów finansowych”) zawiera sekcję A („Działalność i usługi inwestycyjne”), obejmującą następujące punkty: „1) Przyjmowanie i przekazywanie zleceń w odniesieniu do jednego, lub większej liczby instrumentów finansowych.

2) Realizacja zleceń w imieniu klientów.

3) Zawieranie transakcji na własny rachunek.

4) Zarządzanie pakietem akcji.

5) Doradztwo inwestycyjne.

6) Emisja instrumentów finansowych i/lub wprowadzanie instrumentów finansowych na zasadzie zaangażowania przedsiębiorstwa.

7) Wprowadzanie instrumentów finansowych bez zaangażowania przedsiębiorstwa.

8) Prowadzenie Wielostronnych Platform Obrotu.”

17. Sekcja C tego załącznika („Instrumenty finansowe”) zawiera pkt 1 „Zbywalne papiery wartościowe”.

4. Dyrektywa 2006/48/WE⁷

18. Motywy 5 i 6 stanowią:

„(5) Do celów zarówno ochrony oszczędności, jak i stworzenia równych warunków konkurencji między instytucjami kredytowymi, środki służące koordynacji działalności tych instytucji powinny mieć zastosowanie do nich wszystkich. Powinno się jednak odpowiednio uwzględnić obiektywne różnice w statutach tych instytucji i w odpowiednich celach tych instytucji, przewidzianych w ustawodawstwach krajowych”.

„(6) Dlatego też zakres wspomnianych środków powinien być jak najszerszy, obejmując wszystkie instytucje, których działalność polega na przyjmowaniu od ludności środków podlegających zwrotowi zarówno w postaci depozytów, jak i w innej postaci, na przykład poprzez ciągłą emisję obligacji i innych porównywalnych papierów wartościowych, oraz udzielaniu kredytów na własny rachunek. Powinno się uwzględnić konieczność stosowania wyjątków w przypadku niektórych instytucji kredytowych, do których przepisy niniejszej dyrektywy nie mogą mieć zastosowania. Przepisy niniejszej dyrektywy nie powinny naruszać możliwości stosowania ustawodawstw krajowych, które wymagają od instytucji kredytowych specjalnych zezwoleń dodatkowych na prowadzenie określonych rodzajów działalności czy też na podejmowanie określonych czynności”.

19. Artykuł 5 stanowi:

„Państwa członkowskie wprowadzają zakaz dla osób lub przedsiębiorstw gospodarczych niebędących instytucjami kredytowymi prowadzenia działalności polegającej na przyjmowaniu od ludności depozytów i innych środków podlegających zwrotowi.

⁷ Dyrektywa 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe (wersja przeredagowana) (Dz.U. 2006, L 177, s. 1).

Pierwszy akapit nie dotyczy przyjmowania depozytów i innych środków podlegających zwrotowi przez państwo członkowskie lub organy regionalne bądź lokalne państwa członkowskiego, czy też przez organy międzynarodowe o charakterze publicznym, których członkami są jedno lub więcej państw członkowskich, jak również przypadków wyraźnie objętych legislacją krajową i wspólnotową, pod warunkiem jednak, że działalność ta podlega regulacjom i mechanizmom kontroli mającym na celu ochronę deponentów i inwestorów oraz mającym zastosowanie w takich przypadkach.”

B. Prawo litewskie

20. Artykuł 2 Lietuvos Respublikos indėlių ir įsipareigojimų investuotojams draudimo įstatymas IX-975 (ustawy IX 975 Republiki Litewskiej o ubezpieczeniu depozytów oraz obowiązkach wobec inwestorów), z dnia 20 czerwca 2002 r., stanowi⁸:

„3. »deponent« oznacza osobę fizyczną lub prawną posiadającą depozyt w banku, oddziale banku lub banku spółdzielczym z wyjątkiem osób, których depozyty na mocy niniejszej ustawy nie mogą być objęte ubezpieczeniem [...]”. W wypadku gdy osoba fizyczna lub prawna (z wyjątkiem spółek zarządzających, które zarządzają wspólnymi funduszami emisyjnymi lub funduszami emerytalnymi) posiada depozyt powierniczy, powiernika uważa się za deponenta. W wypadku gdy grupa osób jest na podstawie umowy uprawniona z tytułu wierzytelności do środków finansowych, każdą z tych osób uważa się za deponenta a środki dzielą się w równych częściach pomiędzy te osoby, chyba że umowy będące źródłem ich wierzytelności albo orzeczenie sądowe stanowią inaczej.

[...]

4. »Depozyt«: całkowita kwota środków (wliczając odsetki) deponenta znajdujących się w banku, oddziale banku lub banku spółdzielczym na mocy umowy depozytu lub rachunku bankowego oraz inne środki, do których deponent ma prawo z tytułu wierzytelności powstałe ze zobowiązania instytucji kredytowej do wykonywania operacji środkami finansowymi deponenta lub świadczenia usług inwestycyjnych.

[...]

11. „Inwestor”: osoba fizyczna lub prawna która przekazała środki lub papiery wartościowe ubezpieczonemu w celu korzystania z usług inwestycyjnych przez niego świadczonych. W wypadku gdy grupa osób jest na podstawie umowy uprawniona z tytułu wierzytelności do środków finansowych lub papierów wartościowych, każdą z tych osób uważa się za inwestora a papiery wartościowe lub środki dzielą się w równych częściach pomiędzy te osoby, chyba że umowy będące źródłem wierzytelności albo orzeczenie sądowe stanowią inaczej. W wypadku gdy osoba przekazała środki finansowe lub papiery wartościowe (z wyjątkiem spółek zarządzających które zarządzają wspólnymi funduszami emisyjnymi lub funduszami emerytalnymi) działa na podstawie powiernictwa, powiernika uważa się za inwestora.

12. »Obowiązki względem inwestora«: obowiązek zwrotu przez ubezpieczonego świadczącego na rzecz inwestora usługi inwestycyjne należących do niego środków lub papierów wartościowych”.

21. Zgodnie z art. 3 ust. 1 przedmiotem ubezpieczenia będą depozyty w walucie krajowej lub w walutach zagranicznych. Artykuł 3 ust. 4 przewiduje, że przedmiotem ubezpieczenia nie mogą być między innymi instrumenty dłużne wyemitowane przez samego ubezpieczonego.

⁸ Žin., 2002, nr 65-2635. Ustawa o ubezpieczeniu depozytów transponująca dyrektywy 94/19 i 97/9 do prawa litewskiego (zwana dalej „ustawą o ubezpieczeniu depozytów”)

22. Zgodnie z art. 9 ust. 1 zdanie drugie ustawy o ubezpieczeniu depozytów prawo inwestora do rekompensaty z tytułu ubezpieczenia powstaje w dniu zajścia zdarzenia objętego ubezpieczeniem jedynie w wypadku, gdy ubezpieczony przekazał lub wykorzystał papiery wartościowe lub środki finansowe inwestora bez jego zgody.

II. Stan faktyczny

A. Sprawa C-688/15

23. W dniu 21 grudnia 2010 r. walne zgromadzenie akcjonariuszy BBA bankas Snoras (zwanego dalej „bankiem Snoras”) postanowiło podwyższyć kapitał zakładowy w drodze publicznej oferty zakupu i subskrypcji nowych akcji.

24. W dniu 3 lutego 2011 r. Vertybinių popierių komisija (komisja papierów wartościowych) zatwierdziła prospekt emisyjny.

25. W dniu 1 marca 2011 r. w imieniu banku Snoras otwarty został rachunek w AB bankas FINASTA (zwanym dalej „bankiem FINASTA”) w celu umieszczenia na nim należących do klientów środków finansowych przeznaczonych na zakup akcji objętych emisją.

26. Od dnia 9 marca 2011 r. do dnia 16 maja 2011 r. Agnieška Anisimovienė i 256 innych klientów banku Snoras zawarło z nim umowy o objęcie akcji w drodze subskrypcji. Na mocy tych umów bank Snoras uzyskał prawo do obciążenia kwotami odpowiadającymi cenom akcji, osobistych kont, jakie A. Anisimovienė i inni klienci posiadali w tymże banku w celu przekazania tych kwot na rachunek otwarty w imieniu banku Snoras w banku FINASTA. A. Anisimovienė i pozostali klienci również mieli możliwość dokonywania bezpośrednich wpłat na ów rachunek.

27. W dniu 5 maja 2011 r. bank Snoras złożył do Lietuvos Bankas (banku Litwy) wniosek o zezwolenie na zmianę statutu banku wskutek podwyższenia kapitału.

28. W dniu 16 listopada 2011 r. bank Litwy wydał decyzję o wprowadzeniu moratorium na dokonywane przez bank Snoras operacje do dnia 16 stycznia 2012 r. oraz o wyłączeniu akcji banku Snoras w interesie publicznym.

29. W dniu 22 listopada 2011 r. bank Litwy odmówił wydania zezwolenia na wspomnianą zmianę statutu i decyzją z dnia 24 listopada 2011 r. uchylił zezwolenie na prowadzenie działalności bankowej przez bank Snoras.

30. W dniu 7 grudnia 2011 r. wobec banku Snoras wszczęto postępowanie upadłościowe, a decyzja w tej sprawie weszła w życie w dniu 20 grudnia 2011 r.

31. A. Anisimovienė i pozostali zainteresowani wytoczyli do Vilniaus apygardos teismas (sądu okręgowego w Wilnie, Litwa) powództwo, które zawierało żądanie uznania, iż są deponentami owego banku. Wyrokiem z dnia 29 września 2014 r. ich powództwo zostało oddalone z uzasadnieniem, iż należało uważać ich za inwestorów a sumy przez nich wpłacone na zakup akcji nie uzyskały statusu depozytów.

32. Ów wyrok został utrzymany w mocy przez Lietuvos apeliacinis teismas (sąd apelacyjny, Litwa) w wydanym w postępowaniu apelacyjnym wyroku z dnia 12 marca 2015 r., na który wniesiono skargę kasacyjną do Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sądu najwyższego, Litwa).

B. Sprawa C-109/16

33. Litewska komisja papierów wartościowych zatwierdziła decyzjami z dnia 16 czerwca 2011 r. i 14 lipca 2011 r. prospekt emisyjny nowych obligacji banku Snoras.

34. Zgodnie z owym prospektem bank Snoras mógł dokonać szeregu średnioterminowych emisji z zastrzeżeniem wcześniejszej publikacji ostatecznych warunków mających zastosowanie do każdej emisji.

35. Rzeczony prospekt przewidywał co następuje: 1) jednostki mogą nabywać obligacje w oddziałach, agencjach i innych placówkach banku Snoras; 2) cenę obligacji należy zapłacić w dniu zawarcia umowy subskrypcji w celu czego nabywca musi posiadać odpowiednią kwotę na rachunku w banku Snoras i upoważnić ów bank do obciążenia nią rachunku 3) datą realizacji wskazaną w ostatecznych warunkach emisji jest data emisji obligacji 4) obligacje podlegają wpisowi na rachunek papierów wartościowych otwarty w banku Snoras na nazwisko nabywcy.

36. W dniu 2 listopada 2011 r. bank Snoras opublikował ostateczne warunki jedenastej emisji obligacji średnioterminowych o stałej stopie oprocentowania.

37. W dniach 10 i 11 listopada 2011 r. Alvydas Raišeli zawarł z bankiem Snoras dwie umowy subskrypcji obligacji odpowiadających wspomnianej emisji, których całkowitą cenę wpłacił na swój osobisty rachunek bankowy otwarty w banku Snoras. Umowy subskrypcji zawierały klauzule upoważniającą bank do obciążenia wpłaconą kwotą rachunku osobistego inwestora bez zawierania nowej umowy, w celu uiszczenia ceny kupna obligacji.

38. Bank Snoras zgodnie z zawartymi umowami przelał, kwoty przekazane mu przez A. Raišelisa na swój własny rachunek.

39. Wskutek kryzysowej sytuacji banku Snoras do której już nawiązano, obligacje subskrybowane przez A. Raišelisa nie zostały wyemitowane.

40. A. Raišelis zwrócił się do Vilniaus miesto 2-asis apylinkės teismas (II sądu rejonowego dla miasta Wilna, Litwa) o stwierdzenie, iż przysługuje mu prawo do rekompensaty z tytułu ubezpieczenia od Indėlių ir investicijų draudimas VĮ (publicznego przedsiębiorstwa zajmującego się gwarantowaniem ochrony depozytów i inwestycji w wypadku upadłości instytucji finansowych zwanego dalej „IDD”).

41. Vilniaus miesto 2-asis apylinkės teismas (II sąd rejonowy dla miasta Wilna, Litwa) oddalił żądanie powoda wyrokiem z dnia 7 września 2012 r. Sąd ów orzekł, że pomimo iż nie doszło do emisji obligacji, A. Raišelis miałby prawo do rekompensaty z tytułu ubezpieczenia jedynie w wypadku gdyby bank Snoras przekazał lub wykorzystał papiery wartościowe lub środki finansowe inwestora bez jego zgody, co nie nastąpiło. Sąd ów dodał on ponadto, że instrumenty dłużne wyemitowane przez bank Snoras nie mogły być przedmiotem ubezpieczenia.

42. Vilniaus apygardos teismas (sąd okręgowy w Wilnie, Litwa) uchylił ów wyrok w dniu 17 października 2013 r. uznając, że wnoszącemu apelację przysługiwała rekompensata, o którą wystąpił.

43. Według sądu apelacyjnego, jakkolwiek obligacje zostały wyemitowane i zapisane na osobistym rachunku papierów wartościowych A. Raišelisa w przewidzianym dniu skuteczności emisji papierów wartościowych (1 grudnia 2011 r.), rzeczona emisja nie odbyła się i nie wywołała skutków z powodu decyzji Banku Litwy o uchyleniu zezwolenia na prowadzenie działalności bankowej przez bank Snoras.

Sąd ów stwierdził, że należało uznać, iż wnoszący odwołanie miał status inwestora i że środki finansowe, jakie posiadał na rachunku w banku Snoras w dniu zaistnienia ubezpieczonego zdarzenia powinno się klasyfikować jako ubezpieczone depozyty z uwagi na co A. Raišelis był uprawniony do rekompensaty, jakiej żądał.

44. IDD odwołało się od wyroku wydanego w drugiej instancji do Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sądu najwyższego).

III. Przedstawione pytanie

45. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sąd najwyższy) skierował dwa wnioski o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które wpłynęły do Trybunału Sprawiedliwości odpowiednio w dniach, 21 grudnia 2015 r. (C-688/15) i 25 lutego 2016 r. (C-109/16). Mają one następujące brzmienie:

A. Sprawa C-688/15

- „1) Czy dyrektywę w sprawie depozytów należy interpretować w ten sposób, że mogą zostać uznane za depozyt zgodnie z tą dyrektywą środki, uzyskane poprzez obciążenie rachunków osób, za ich zgodą albo środki przekazane przez te osoby albo wpłacone przez nie na rachunek otwarty w imieniu instytucji kredytowej w innej instytucji kredytowej?
- 2) Czy art. 7 ust. 1 i art. 8 ust. 3 dyrektywy w sprawie depozytów, rozpatrywane łącznie, należy rozumieć w ten sposób, że wypłaty z tytułu ubezpieczenia depozytu do kwoty określonej w art. 7 ust. 1 należy dokonać na rzecz każdej osoby, której roszczenie można wykazać przed dniem, w którym dokonano ustalenia określonego w art. 1 ust. 3 lit. ppkt (i), (ii) dyrektywy w sprawie depozytów albo w którym wydano decyzję określoną tym artykułem?
- 3) Czy do celów dyrektywy w sprawie depozytów definicja „normalnej operacji bankowej” jest istotna dla dokonania wykładni pojęcia depozytu jako należności pochodzącej z operacji bankowych? Czy definicję tą należy także uwzględnić przy dokonywaniu wykładni pojęcia depozytu zawartego w przepisach prawa krajowego, na mocy których transponowano dyrektywę w sprawie depozytów?
- 4) W przypadku odpowiedzi twierdzącej na pytanie trzecie, jak należy rozumieć i interpretować pojęcie normalnej operacji bankowej użyte w art. 1 ust. 1 dyrektywy w sprawie depozytów:
  - a) jakie operacje bankowe należy uznać za normalne albo na podstawie jakich kryteriów należy ustalić, czy konkretna operacja bankowa jest normalna?
  - b) czy pojęcie normalnej operacji bankowej należy ocenić mając na względzie cel dokonanych operacji bankowych, czy też strony między którymi takie operacje bankowe są przeprowadzane?
  - c) czy użyte w dyrektywie w sprawie depozytów pojęcie depozytu, oznaczające należność pochodzącą z normalnych operacji bankowych, należy interpretować w ten sposób, że obejmuje ono jedynie wypadki, w których wszystkie operacje skutkujące powstaniem takiej należności uważa się za normalne?
- 5) W wypadku gdy środki nie są objęte definicją depozytu zawartą w dyrektywie w sprawie depozytów, lecz państwo członkowskie zdecydowało się transponować dyrektywę w sprawie depozytów oraz dyrektywę w sprawie inwestorów do prawa krajowego w taki sposób, że środki, z tytułu których deponentowi przysługują roszczenia wynikające z obowiązku instytucji kredytowej do świadczenia usług inwestycyjnych uważa się również za depozyt – czy zabezpieczenie depozytów można

zastosować jedynie po ustaleniu, że w konkretnym przypadku instytucja kredytowa działała jako przedsiębiorstwo inwestycyjne, a środki były jej przekazywane w celu dokonania operacji inwestycyjnych/działań inwestycyjnych w rozumieniu dyrektywy w sprawie inwestorów i dyrektywy [2004/39]?”.

B. Sprawa C-109/16

- „1. W przypadkach, w których instytucja kredytowa prowadzi przedsiębiorstwo inwestycyjne, na którego rachunek zostały przeniesione środki finansowe w celu nabycia dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez tę samą instytucję kredytową, a emisja papierów wartościowych nie dochodzi do skutku i własność papierów wartościowych nie przechodzi na osobę, która dokonała wpłaty środków finansowych, w sytuacji gdy rachunek bankowy tej osoby został już obciążony a środki zostały przekazane na rachunek bankowy otwarty w imieniu instytucji kredytowej i nie podlegają zwrotowi, przy czym zamiar ustawodawcy krajowego, jeśli chodzi o zastosowanie szczególnego systemu ochrony jest w takim przypadku niejasny – czy art. 1 ust. 1 dyrektywy w sprawie depozytów i art. 1 ust. 4 dyrektywy w sprawie inwestorów mogą zostać bezpośrednio zastosowane w celu ustalenia znajdującego zastosowanie systemu gwarancji oraz czy decydującym kryterium w tym zakresie jest przeznaczenie środków finansowych? Czy wymienione przepisy dyrektyw są dostatecznie jasne, szczegółowe i bezwzględnie obowiązujące oraz czy są źródłem uprawnień jednostek, które mogą być skutecznie dochodzone przed sądami krajowymi, będąc podstawą roszczeń odszkodowawczych wnoszonych przeciwko organowi państwa gwarantującemu ubezpieczenie depozytów?
2. Czy art. 2 ust. 2 dyrektywy w sprawie rekompensat dla inwestorów określający szczegółowo rodzaje roszczeń znajdujących pokrycie w ramach systemu rekompensat dla inwestorów, należy rozumieć i interpretować w ten sposób, że odnosi się on również do roszczeń o zwrot środków finansowych należnych inwestorom od przedsiębiorstwa inwestycyjnego, a które nie są przetrzymywane na rachunkach bankowych inwestorów?
3. W przypadku udzielenia na pytanie drugie odpowiedzi twierdzącej, czy art. 2 ust. 2 dyrektywy w sprawie rekompensat dla inwestorów określający szczegółowo rodzaje roszczeń znajdujących pokrycie w ramach systemu rekompensat dla inwestorów jest dostatecznie jasny, szczegółowy i bezwarunkowy oraz czy jest źródłem uprawnień jednostek, które mogą być skutecznie dochodzone przed sądami krajowymi, będąc podstawą roszczeń odszkodowawczych wnoszonych przeciwko organowi państwa gwarantującemu ubezpieczenie depozytów?
4. Czy art. 1 ust. 1 dyrektywy w sprawie depozytów należy rozumieć i interpretować w ten sposób, że definicja pojęcia „depozyt” zgodnie z tą dyrektywą obejmuje również środki finansowe przekazane z rachunku osobistego za zgodą jego właściciela na rachunek bankowy otwarty w imieniu instytucji kredytowej w tej samej instytucji kredytowej z zamiarem nabycia przyszłych dłużnych papierów wartościowych emitowanych przez tę instytucję?
5. Czy art. 7 ust. 1 i art. 8 ust. 3 dyrektywy w sprawie depozytów, rozpatrywane łącznie należy rozumieć w ten sposób, że wypłaty z tytułu ubezpieczenia depozytu do wysokości kwoty określonej w art. 7 ust. 1, należy dokonać na rzecz każdej osoby, której roszczenie może zostać wykazane przed dniem, w którym dokonano ustalenia lub wydano orzeczenie, o których mowa w art. 1 ust. 3 lit. ppkt (i), (ii) dyrektywy w sprawie depozytów? Czy dyrektywę w sprawie depozytów należy interpretować w ten sposób, że mogą zostać uznane za depozyt zgodnie z tą dyrektywą środki, uzyskane poprzez obciążenie rachunków osób, za ich zgodą albo środki przekazane przez te osoby albo wpłacone przez nie na rachunek otwarty w imieniu instytucji kredytowej w innej instytucji kredytowej?”.

IV. Postępowanie przed Trybunałem Sprawiedliwości

46. Uwagi na piśmie w sprawach C-688/15 i C-109/16 złożyły IID, rząd litewski i Komisja. A. Anisimovienė innych 256 osób złożyli je w sprawie C-688/15.

47. Na wspólnej dla obydwu spraw rozprawie w dniu 30 marca 2017 r. stawili się A. Anisimovienė i inni, IID, rząd litewski i Komisja.

V. Analiza

48. Przedmiotem sporu w niniejszym odesłaniu prejudycjalnym jest kwalifikacja, w kontekście ewentualnego objęcia dyrektywami 94/19 i 97/9, jaką należy przyjąć dla kwot przekazanych przez klientów instytucji kredytowej (bankowi Snoras) w celu nabycia akcji tego banku (sprawa C-688/15) lub wyemitowanych przez niego obligacji (sprawa C-109/16).

49. W pierwszym przypadku środki finansowe klientów zostały wpłacone na konto otwarte przez bank Snoras w innej instytucji kredytowej (FINASTA) bezpośrednio przez nich samych lub za ich zgodą w drodze przelewów dokonanych przez bank Snoras obciążających rachunki otwarte przez owe osoby w jego oddziałach.

50. W drugim przypadku środki finansowe zostały przelane również za zgodą klienta z rachunku, który posiadał on w banku Snoras na inny rachunek otwarty w tejże instytucji w imieniu własnym banku.

51. Planowana operacja nie mogła zostać zakończona w żadnym z dwóch przypadków albowiem bank Snoras utracił w 2011 r. zezwolenie na działalność bankową i został objęty postępowaniem upadłościowym.

52. Aktualnie chodzi o wyjaśnienie po pierwsze czy zarówno środki finansowe przeznaczone na nabycie akcji banku Snoras (sprawa C-688/15) jak też na subskrypcję obligacji tej instytucji kredytowej (sprawa C-109/16) można zaklasyfikować jako „depozyty” w rozumieniu dyrektywy 94/19.

53. Następnie (i jedynie w odniesieniu do sprawy C-109/16) rozstrzygnięcia wymagać będzie czy kwoty przekazane w celu subskrybowania obligacji zasługują na ochronę, jaką dyrektywa 97/9 zapewnia inwestorom.

54. Obydwie kwestie podnoszone są w kontekście przepisów krajowych, które transponowały w jednej ustawie dyrektywę w sprawie depozytów (94/19) oraz dyrektywę w sprawie rekompensat dla inwestorów (97/9).

55. Pytania skierowane przez Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sąd najwyższy, Litwa) można moim zdaniem przeformułować i połączyć w trzy grupy.

56. Po pierwsze należy zbadać: a) czy środki finansowe w sprawie C-688/15 stanowią „depozyt” w rozumieniu dyrektywy 94/19, do której to kwestii odnoszą się pytania 1, 3, 4 i 5 sądu odsyłającego oraz częściowo jego pytanie 2; oraz b) czy środki finansowe w sprawie C-109/16 można również zakwalifikować jako „depozyty” w rozumieniu dyrektywy 94/19 (pytanie 4 w sprawie C-109/16). Jedynie wypadku gdyby jedno i drugie środki finansowe były objęte dyrektywą 94/19 konieczne będzie rozstrzygnięcie, kto jest beneficjentem korzystającym z ubezpieczenia (pytanie 2 w sprawie C-688/15 i pytanie 5 w sprawie C-109/16).

57. Po drugie konieczne będzie zbadanie czy kwoty w sprawie C-109/16 podlegają ochronie wynikającej z dyrektywy 97/9 „zważywszy, że sąd odsyłający pragnie ustalić czy art. 2 ust. 2 tej dyrektywy ma zastosowanie do środków finansowych należnych inwestorom od przedsiębiorstwa inwestycyjnego.

58. Wreszcie pytania 1 i 3 w sprawie C-109/16 dotyczą możliwości bezpośredniej skuteczności dyrektyw 94/19 i 97/9.

A. W przedmiocie pojęcia „depozytu” w rozumieniu dyrektywy 94/19 i w przedmiocie beneficjenta przewidzianego w niej ubezpieczenia (pytania od 1 do 5 w sprawie C-688/15 oraz pytania 4 i 5 w sprawie C-109/16)

1. Twierdzenia stron

59. A. Anisimovienė i pozostali powodowie twierdzą, że dyrektywa 94/19 chroni środki finansowe, które przekazali bankowi Snoras na mocy umów subskrypcji akcji. Ich zdaniem, należące do nich kwoty powinny im zostać zwrócone, z chwilą gdy umowy te stały się bezprzedmiotowe ze względu na odmowę rejestracji przez Bank Litwy podwyższenia kapitału banku Snoras.

60. Według powodów wystąpiła „przejściowa sytuacja” w wyniku, której środki finansowe, które był im winny bank Snoras nie zostały im zwrócone ze względu na trudności finansowe owego banku. Innymi słowy sytuacja banku Snoras uniemożliwiła realizację „normalnej operacji bankowej” polegającej na przekazaniu A. Anisimovienė i pozostałym klientom kwot umieszczonych na rachunku banku Snoras, których nie można było wykorzystać do nabycia akcji.

61. W ich opinii zawężająca interpretacja mających zastosowanie przepisów oznaczałaby nie tylko pozbawienie ich rekompensaty jako inwestorów lecz również rekompensaty jako deponentów. Ich zdaniem, gdy deponentowi pragnącemu stać się inwestorem nie udaje się to (jak ma to miejsce w ich przypadku) zasługuje na ochronę na podstawie dyrektywy 94/19.

62. Ponadto podnoszą oni, że uprawnionego z tytułu wierzytelności do zwrotu środków finansowych w dniu wydania orzeczeń, do których odnosi się art. 1 ust. 3 ppkt (i) i (ii) dyrektywy 94/19 należy uważać za deponenta

63. Zarówno IID jak też rząd litewski i Komisja uważają, że sporne w dwóch postępowaniach środki finansowe nie stanowią depozytów w rozumieniu dyrektywy 94/19.

64. IID twierdzi podobnie jak Komisja, że środki finansowe w sprawie C-688/15 stanowią raczej depozyt banku Snoras w banku FINASTA (a nie depozyt A. Anisimovienė i pozostałych klientów) albowiem odpowiadające mu kwoty, jak orzeczono to w innej sprawie, zostały przekazane bankowi Snoras, który stał się ich właścicielem, przez co nie są objęte dyrektywą 94/19.

65. Według IID, rządu litewskiego i Komisji, owe środki finansowe nie korzystały z ubezpieczenia na mocy dyrektywy 94/19 albowiem nie były złożone na rachunkach A. Anisimovienė i pozostałych klientów ani nie były reprezentowane przez dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez bank Snoras. Rozstrzygnięcia wymaga więc jedynie czy środki te można przypisać do „sytuacji przejściowych w ramach normalnych operacji bankowych”. Nie jest tak albowiem pojęcie „normalnej operacji bankowej” nie obejmuje odbioru przez bank kapitału przeznaczonego na zakup jego akcji.

66. IDD kwestionuje, aby możliwe było stosowanie dyrektywy 94/19 do środków finansowych w sprawie C-688/15 z uwagi na okoliczność, iż bank Snoras zachował się jak przedsiębiorstwo inwestycyjne i otrzymał środki finansowe w celu realizacji operacji inwestycyjnych. Według IID dwa mające znaczenie systemy mają różny charakter. Mimo że nakładanie się ich zakresów jest możliwe to nie miało ono miejsca w niniejszej sprawie gdyż powodowie przekazali środki finansowe do zrealizowania inwestycji, która ostatecznie nie doszła do skutku. Przekazane środki finansowe nie stanowiły depozytu chronionego przez dyrektywę 94/19 a ryzyko inwestycyjne nie było objęte dyrektywą 97/9.

67. Jeżeli chodzi o sprawę C-688/15 rząd litewski twierdzi, że ustawodawca krajowy zdecydował się stosować ubezpieczenie depozytów przewidziane w dyrektywie, 94/19 gdy instytucja kredytowa zobowiązuje się świadczyć usługi inwestycyjne. W konsekwencji jego zdaniem pytanie dotyczące przeznaczenia środków finansowych we władaniu banku Snoras jest hipotetyczne. W każdym razie i tytułem ewentualnym środki finansowe powierzone instytucji kredytowej w celu nabycia instrumentów finansowych lub w innych celach mogłyby doprowadzić, wypadku jej upadłości, do rekompensaty na podstawie dyrektywy 94/19 gdyby można było uznać, że środki te są objęte jej zakresem stosowania.

68. Komisja podnosi w odniesieniu do sprawy C-688/15, że dyrektywy 94/19 i 97/9 nie zapewniają pełnej harmonizacji w dziedzinie. Państwa członkowskie mogą przyznać zwiększoną ochronę o ile nie osłabia to skuteczności (effet utile) dyrektyw i nie zakłóca harmonizacji przepisów w innych dziedzinach.

69. Według Komisji państwa członkowskie mogą rozszerzyć ochronę systemu ubezpieczenia depozytów na środki finansowe, które nie są objęte żadną z dwóch dyrektyw. Gdyby w zakresie tej ochrony mieściły się wierzytelności powstałe ze zobowiązań instytucji bankowej do świadczenia usług inwestycyjnych na rzecz swych klientów, nie byłoby konieczne, aby rzeczona instytucja działała w danym wypadku jako przedsiębiorstwo inwestycyjne w rozumieniu dyrektywy 97/9.

70. W wypadku gdyby sporne środki finansowe można było zaklasyfikować jako depozyty, rząd litewski twierdzi, że rekompensata nie powinna zostać przyznana posiadaczowi rachunku lecz właścicielowi tych środków którego tożsamość należy ustalić przed dniem stwierdzenia upadłości instytucji kredytowej.

71. IID podkreśla w tym względzie, że uchylene zezwolenia na działalność bankową banku Snoras miało miejsce w dniu 24 listopada 2011 r., kiedy to ani ta instytucja ani bank FINASTA nie mieli obowiązku zwrócić środków finansowych albowiem decyzja o podwyższeniu kapitału była ważna do dnia 20 grudnia 2011 r. i to dopiero w tym momencie bank Snoras powinien był zwrócić środki A. Anisimovienė i pozostałym klientom.

72. Co się tyczy w szczególności środków finansowych w sprawie C-109/16, IID, rząd litewski i Komisja zasadniczo zgadzają się, że nie można zaklasyfikować ich jako depozytów. Strony te uważają, że są one środkami finansowymi przekazanymi za zgodą zainteresowanego na rachunek banku Snoras w celu uzyskania dostępu do przyszłej emisji obligacji przez tę instytucję kredytową, co stanowi przypadek nieobjęty pojęciem „depozytu” w rozumieniu dyrektywy 94/19.

2. Analiza pytania

a) W przedmiocie pojęcia depozytu w rozumieniu dyrektywy 94/19. Uwagi ogólne.

73. Pojęcie „depozytu” oznacza zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 94/19 po pierwsze „należność wynikającą z wpłat pozostawionych na koncie [rachunku] lub z sytuacji przejściowych w ramach normalnych operacji bankowych, które instytucja kredytowa powinna spłacić [zwrócić] zgodnie z obowiązującymi [mającymi zastosowanie] warunkami prawnymi [ustawowymi] i kontraktowymi [umownymi]” i po drugie „wierzytelności, które instytucja kredytowa gwarantuje przez wystawienie dokumentu urzędowego [wierzytelności, które są reprezentowane przez dłużne papiery wartościowe wystawione przez instytucję kredytową]

74. Jak zaznaczył rzecznik generalny P. Cruz Villalón w opinii w (pierwszej sprawie) Indėlių ir investicijų draudimas i Nemaniūnas⁹ w obu przypadkach chodzi o wierzytelności, które instytucja kredytowa jest zobowiązana zwrócić, w zależności od przypadku, albo posiadaczowi rachunku, na którym pozostawiono środki finansowe, z których wynika należność lub na którym dokonano normalnych operacji bankowych, prowadzących do sytuacji przejściowych, z których również wynika należność, albo – w drugim przypadku – posiadaczowi dłużnego papieru wartościowego¹⁰.

75. Obowiązek zwrotu jest zatem kluczowy w definicji pojęcia „depozytu”¹¹. Potwierdza to art. 1 pkt 4 dyrektywy 94/19, zgodnie z którym instytucjami kredytowymi wspomnianymi w pkt 1 są „przedsiębiorstw[a], któr[y]ch działalność polega na przyjmowaniu od klientów *depozytów lub innych podlegających spłaceniu [zwrotowi] środków pieniężnych*”¹².

76. Drugim kluczowym elementem pojęcia depozytu w rozumieniu dyrektywy 94/19 jest właśnie, że depozytariusz musi być instytucją kredytową.

77. Wreszcie trzeci element tego pojęcia stanowi status deponenta. Bez uszczerbku dla wyłączeń przewidzianych w dyrektywie 94/19¹³ lub w niej dozwolonych¹⁴, deponentami są zasadniczo „oszczędzający”, których ochrona stanowi jeden z celów rzeczonyj dyrektywy zgodnie z jej motywem pierwszym¹⁵.

78. Bezsporne jest, że w sprawach będących źródłem niniejszych odesłań prejudycjalnych występują dwa z trzech elementów: chodzi o kwoty przekazane *instytucji kredytowej* przez jednostki (*oszczędzających* w szerokim znaczeniu) zasadniczo niewykluczone z zakresu ochrony dyrektywy 94/19. Do ustalenia pozostaje czy występuje również trzeci element, którego stwierdzenie nastęrcza większych problemów.

9 C-671/13, EU:C:2015:129, pkt 36.

10 Ponadto według rzecznika generalnego P. Cruza Villalóna: „To właśnie przypadki te mają z sobą wspólne; różni je jednak to, że jedynie dłużne papiery wartościowe stanowią wierzytelności, które mogą zostać zbyte lub – w odpowiednim przypadku – sprzedane”.

11 Nie ma natomiast decydującego znaczenia czy chodzi o instrumenty zbywalne lub niezbywalne. Chociaż zasadniczo „obowiązek zwrotu wyłącza możliwość zbycia lub sprzedaży wierzytelności, zważywszy na to, że w ścisłym sensie chodzi tu o powierzony instytucji depozyt” (opinia P. Cruza Villalóna w sprawie C-671/13, EU:C:2015:129, pkt 37), art. 1 pkt 1 dyrektywy dotyczy również dłużnych papierów wartościowych, czyli rodzaju „depozytów” w rozumieniu tej ostatniej dyrektywy, które charakteryzuje zbywalność (opinia P. Cruza Villalóna w sprawie C-671/13, EU:C:2015:129, pkt 39) co zgodnie z pkt 36 wyroku z dnia 25 czerwca 2015 r. wydanego w tej sprawie (C-671/13, EU:C:2015:418) pozwala na „obrót inkorporowaną w nim wierzytelnością”. Okoliczność zbywalności była ponadto istotna dla uznania przez Trybunał Sprawiedliwości że art. 7 ust. 2 dyrektywy 94/19 w związku z pkt 12 załącznika I do niej nie stoi na przeszkodzie przepisom krajowym, które wyłączają z gwarancji depozytów certyfikaty depozytowe wyemitowane przez samego ubezpieczonego, „o ile papiery te są zbywalne” (wyrok z dnia 25 czerwca 2015 r. Indėlių ir investicijų draudimas i Nemaniūnas, C-671/13, EU:C:2015:418, pkt 38).

12 Zgodnie z tym samym założeniem, art. 5 dyrektywy 2006/48 w sprawie podejmowania i prowadzenia działalności przez instytucje kredytowe zastrzega dla „instytucji kredytowych prowadzenie działalności polegającej na przyjmowaniu od ludności *depozytów i innych środków podlegających zwrotowi*”. Kursywa moja.

13 Jak ma to miejsce w określonych okolicznościach w przypadku samych instytucji kredytowych, co wynika z art. 2 dyrektywy.

14 Chodzi o przypadki wyliczone w załączniku I, do których odsyła art. 7 ust. 2 dyrektywy.

15 Do ochrony „konsumentów” odnosi się również motyw szesnasty dyrektywy 94/19.

79. Wśród należności wymienionych w art. 1 ust. 1 dyrektywy 94/19 znajdują się należności przekazane instytucji kredytowej na podstawie umowy depozytu na rachunku bieżącym lub oszczędnościowym, które to pojęcia nie są specjalnie skomplikowane. Nie wydaje mi się również trudne do ustalenia – z zastrzeżeniem problemów językowych, do których odniosę się poniżej – co należy rozumieć przez „dokumenty urzędowe [dłużne papiery wartościowe], których dotyczy końcowa część pierwszego ustępu tego przepisu¹⁶. Jak wykażę poniżej, żadna z tych dwóch kategorii nie jest obecna w sprawie C-688/15.

80. Trudniej jest zdefiniować należności wynikające z „sytuacji przejściowych w ramach normalnych operacji bankowych”, czyli te, których dotyczy drugi z przypadków przewidzianych w art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19.

81. Zasadniczo można zgodzić się, że „normalnymi operacjami bankowymi” są te realizowane przez instytucje kredytowe w ramach wykonywania ich typowej działalności która zasadniczo polega na „przyjmowaniu od ludności środków podlegających zwrotowi zarówno w postaci depozytów, jak i w innej postaci, na przykład poprzez ciągłą emisję obligacji i innych porównywalnych papierów wartościowych, oraz udzielaniu kredytów na własny rachunek”¹⁷.

82. Jak zostało to podkreślone na rozprawie przez A. Anisimoviené i pozostałych zainteresowanych w sprawie C-688/15, dyrektywa 2006/48 rzeczywiście opowiada się w motywie 6 za „jak najszerszym zakresem stosowania prac koordynacyjnych w dziedzinie instytucji kredytowych”. Czyni to jednak w tym znaczeniu, że zakresem tym muszą być objęte „wszystkie instytucje, których działalność polega na przyjmowaniu od ludności środków podlegających zwrotowi”¹⁸ i po tym jak w motywie 5 wprost odnosi się do „ochrony oszczędności”. W konsekwencji jakkolwiek zróżnicowane nie byłyby obecnie zadania instytucji kredytowych, dla celów dyrektywy 94/19 mającą znaczenie działalnością może być jedynie działalność typowo bankowa, czyli związana z przyjmowaniem środków *podlegających zwrotowi* i przyznawaniem kredytów.

83. Co się tyczy „sytuacji przejściowych” będących owocem tego rodzaju normalnych operacji można by założyć, że chodzi o sytuacje występujące w czasie, w którym takie „operacje” są wykonywane. Są to więc sytuacje przejściowe pomiędzy dwoma stanami rachunkowymi których różnica ma źródło w operacji bankowej jaka miała miejsce pomiędzy nimi i w której obydwie odnajdują całkowitą ciągłość.

84. Tak oto w ramach pierwszego podejścia „depozytami: ubezpieczonymi na mocy dyrektywy 94/19 są oprócz należności powstałych ewentualnie w tychże sytuacjach przejściowych, należności wynikłe z każdej konkretnej normalnej lub typowej operacji bankowej (zrealizowanej na podstawie lub z „wpłat pozostawionych na koncie [rachunku]”) oraz wierzytelności reprezentowane przez dłużne papiery wartościowe wyemitowane przez instytucję kredytową.

85. Wobec powyższego pragnę powtórzyć, że jeżeli chodzi o pojęcie „depozytu” wykorzystywane w dyrektywie 94/19 kluczowe znaczenie ma obowiązek zwrotu. Współistotne dla umowy depozytu jest otrzymanie rzeczy innej osoby z obowiązkiem jej przechowania i zwrotu. Nie można ponadto zapominać, że dyrektywa 94/19 usiłuje zasadniczo chronić oszczędzających w obliczu zamknięcia upadłej instytucji kredytowej¹⁹. Chodzi więc o zagwarantowanie przede wszystkim oszczędzającym aby ta upadłość nie czyniła niemożliwym odzyskania (przynajmniej w określonych granicach) ich środków finansowych, do których zwrotu instytucja kredytowa była prawnie zobowiązana.

16 Instrumenty finansowe zdefiniowane w Cortés, L.J.:«Contratos bancarios (II)», w Uría, R. i Menéndez, A.: *Curso de Derecho Mercantil*, tom II, Civitas, Madrid, 2001, s. 541, jako «papiery wartościowe przenaszalne przez indos w sposób taki iż ich posiadacz może je zbyć odzyskując zainwestowane lub terminowo zdeponowane środki finansowe bez unieważniania lub rozwiązywania umowy z instytucją kredytową”.

17 Motyw szósty dyrektywy 2006/48.

18 Kursywa moja.

19 Motywy pierwszy i drugi dyrektywy 94/19.

86. Z punktu widzenia ochrony oszczędzających uważam więc, że depozytami ubezpieczonymi na mocy dyrektywy 94/19 są depozyty przekazane (przez klientów) instytucji kredytowej przy zaufaniu i pewności co do ich odzyskania w każdym momencie, bez warunków innych niż związane ze zwykłą operacją zwrotu.

87. Zgodnie z brzmieniem art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19 są to definitywnie środki finansowe, które ich właściciel *pozostawia* na rachunku po to aby znajdowały się tam dopóki nie zdecyduje się ich odebrać. Oczywiście, właściciel może również wykorzystać je, podczas gdy pozostają na owym rachunku, do operacji płatniczych (regulowanie rachunków i innych), którymi pragnie obciążać ten rachunek stosownie do uzgodnień z instytucją bankową.

88. Dyrektywa 94/19 ma na celu wzmacniać zaufanie oszczędzających do możliwości odzyskania środków finansowych *pozostających* w instytucji kredytowej również w wypadkach, gdy dochodzi do jej upadłości. Prawodawca Unii usiłuje w ten sposób zapobiegać kosztom, „jakie spowodowałyby masowe wycofywanie depozytów bankowych nie tylko w instytucji kredytowej mającej trudności, ale także w stabilnych instytucjach – w następstwie utraty zaufania deponentów w stabilność systemu bankowego”²⁰.

89. Dyrektywa 94/19 pragnie zabezpieczyć ten szczególny rodzaj zaufania a nie zaufanie, na jakie zasługuje ogólnie każdy stosunek prawny. Nie gwarantuje ona zwrotu środków finansowych przekazanych, jako świadczenie wzajemne w ramach jakiegokolwiek zobowiązania umownego, lecz wyłącznie odzyskanie środków powierzonych przez oszczędzających instytucji kredytowej przy pewności, iż będą mogły odzyskane w każdej chwili.

90. Oczywiście środki finansowe wykorzystane w celu realizacji zobowiązania zaciągniętego w ramach każdego innego stosunku prawnego korzystają z ogólnej ochrony, jaką porządek prawny zapewnia prawidłowo zawartym umowom. Jednakże owa (ogólna) ochrona staje się skuteczna z powodów określonych dla poszczególnych przypadków, aby wyegzekwować odpowiedzialność prawną osoby uchylającej jej zobowiązaniom umownym, wśród których to powodów nie znajdują się powody przewidziane w dyrektywie 94/19.

b) W przedmiocie możliwości zaklasyfikowania spornych w sprawie C-688/15 środków finansowych jako „depozytów”

91. Trybunał Sprawiedliwości wyraźnie stwierdził w wyroku z dnia 21 grudnia 2016 r.²¹, że nabycie akcji w spółkach nie podlega gwarancji na podstawie art. 94/19. W kontekście owego orzeczenia chodziło o ustalenie czy dyrektywa ta obejmowała ochronę udziałów posiadających koncesję spółdzielni, które działają w sektorze finansowym. Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że „nabycie takich udziałów ma raczej charakter zbliżony do nabycia akcji spółki, w odniesieniu do których dyrektywa 94/19 nie przewiduje żadnej gwarancji, a nie do lokowania środków pieniężnych na rachunku bankowym”²².

92. Jako że w owej sprawie chodziło jedynie o wyjaśnienie czy nabycie tych konkretnych udziałów mogło wchodzić w zakres pojęcia „depozytu” przewidzianego w dyrektywie 94/19, Trybunał Sprawiedliwości nie musiał szerzej analizować subskrypcji akcji, poprzestając na stwierdzeniu, że nie jest objęta dyrektywą 94/19. Kwestia ta powraca natomiast obecnie z pełną mocą, przez co należy rozważyć względy jakie konkretnie są u podstaw owego rozstrzygającego twierdzenia Trybunału Sprawiedliwości.

²⁰ Motyw czwarty dyrektywy 94/19.

²¹ Sprawa Vervloet i in. (C-76/15, EU:C:2016:975), pkt 67.

²² Ibidem.

93. Trzymając się okoliczności sprawy C-688/15 opisanych w postanowieniu odsyłającym uważam, że spornych w tej sprawie środków finansowych nie można zaklasyfikować jako „depozytu” w rozumieniu art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19.

94. Pragnę przypomnieć, że chodzi o kwoty wpłacone na rachunek w instytucji kredytowej (FINASTA) w imieniu innej instytucji (banku Snoras) i przeznaczone na nabycie nowych akcji wyemitowanych przez bank Snoras. Wpłaty zostały dokonane bezpośrednio (przez jednostki) na rachunek otwarty przez bank Snoras w banku FINASTA lub poprzez przelewy z banku Snoras na ów rachunek, z rachunków, które jego klienci (w ten sposób zgadzający się na to) otworzyli w banku Snoras. Zanim mogło dojść do sformalizowania zakupu akcji, rząd litewski dokonał wyłączenia banku Snoras w interesie publicznym.

95. Moim zdaniem kwoty objęte tymi transakcjami nie stanowią wpłat „pozostawionych na koncie [rachunku] [...], które instytucja kredytowa powinna spłacić [zwrócić]”. Omawianych środków finansowych nie *pozostawiono* bowiem na rachunkach osób lecz na rachunku, który bank Snoras otworzył w banku FINASTA przez co, jak podnoszą IID i Komisja, gdyby istniał jakiś depozyt byłby to jedynie depozyt banku Snoras w banku FINASTA.

96. Można byłoby twierdzić, że mimo tego kwoty „zdeponowane” przez bank Snoras w banku FINASTA nadal w rzeczywistości należały do osób, które je wpłaciły. Ubezpieczenie przewidziane w art. 8 ust. 3 dyrektywy 94/19 powinno w konsekwencji chronić powodów. Niemniej jednak dwa względy stoją na przeszkodzie temu twierdzeniu.

97. Po pierwsze środki finansowe wpłacone do banku FINASTA mogłyby być przedmiotem ubezpieczenia gwarantowanego przez dyrektywę 94/19 jedynie gdyby sam bank FINASTA jako depozytariusz znalazł się w stanie upadłości i w konsekwencji nie mógł ich zwrócić, co nie miało miejsca.

98. Po drugie (i niezależnie od stwierdzenia sądów wedle którego środki finansowe są własnością banku Snoras)²³ obowiązek zwrotu, który mógł ciążyć na banku Snoras ma przyczynę w niewykonaniu umowy kupna akcji zawartej pomiędzy tym bankiem i jego klientami. Rzeczonego obowiązku nie należy mylić z obowiązkiem zwrotu środków finansowych przekazanych instytucji kredytowej przy pewności ich odzyskania w każdej chwili, co stanowi cechę odróżniającą środków finansowych chronionych przez dyrektywę 94/19.

99. Innymi słowy środki finansowe, które A. Anisimovienė i pozostali powodowie przekazali bankowi Snoras nie zostały przekazane w zaufaniu, że bank ten zobowiązał się do ich zwrotu w każdej chwili w przyszłości na ich żądanie, lecz przy założeniu, że wpłacali je jako świadczenie wzajemne (zapłatę ceny) za zakup własności określonej liczby akcji banku Snoras. Okoliczność, że do zakupu ostatecznie nie doszło może skutkować niewykonaniem umowy, którego naprawa będzie musiała odbywać się zgodnie z ramami wyznaczonymi przez przepisy litewskiego prawa cywilnego lub handlowego, ale nie w drodze ochrony zapewnianej przez dyrektywę 94/19 depozytom bankowym.

100. Sytuacji powstałej w wyniku niewykonania zobowiązań powziętych przez bank Snoras na mocy umów subskrypcji akcji również nie można moim zdaniem zaliczać do „sytuacji przejściowych”, do których odnosi się art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19.

101. Powodowie podnoszą, że bank Snoras był zobowiązany zwrócić środki finansowe, jakie mu przekazali gdyż ich przekazanie stanowiło „normalną operację bankową” nawet jeśli nie mogła zostać zrealizowana albowiem pomiędzy wpłatą środków finansowych a ich zwrotem („sytuacja przejściowa”) operacje banku Snoras zostały najpierw zawieszona a następnie wszczęto postępowanie upadłościowe.

²³ Tak twierdzi IID w pkt 70 jego uwag na piśmie w sprawie C-688/15 powołując się na wyrok Lietuvos aukščiausiasis teismas (sądu najwyższego, Litwa) z dnia 2 października 2013 r. (sprawa cywilna nr K 3470/2013). Nawiązała do niego również Komisja na rozprawie.

102. Uważam jednak, że chociaż bank Snoras musiał zwrócić środki finansowe otrzymane jako świadczenie wzajemne za emisję akcji, do której następnie nie doszło, to nie z powodu zrealizowania „normalnej operacji bankowej” w rozumieniu art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19. Jak już wspomniałem kwalifikację „normalna” przyznaje się operacjom realizowanym przez instytucje kredytowe w ramach wykonywania ich typowej działalności (przyjmowanie środków podlegających zwrotowi i przyznawanie kredytów na własny rachunek), ale nie subskrypcji akcji.

103. W niniejszej sprawie, środki finansowe nie zostały przyjęte jako środki podlegające zwrotowi, lecz jako kwoty pieniężne, które bank Snoras otrzymywał w celu podwyższenia swego kapitału zakładowego co znalazło odbicie w nowych akcjach nabywanych przez klientów. Kwoty wpłacone przez A. Anisimovienē i pozostałych powodów stanowiły więc zapłatę za świadczenie wzajemne inne niż piecza nad depozytem, jego przechowywanie i w razie potrzeby jego zwrot.

104. Pragnę powtórzyć, że „sytuacją przejściową”, do której odnosi się art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19 jest sytuacja istniejąca pomiędzy „normalnymi” operacjami bankowymi, a nie sytuacja, jaka pojawia się pomiędzy powstaniem zobowiązania wskutek z jednej strony niewykonania umowy zakupu akcji i z drugiej strony rzeczywistym wykonaniem tego zobowiązania. W takim ujęciu nie chodzi o dwie „normalne operacje bankowe», pomiędzy którymi zaistniała „sytuacja przejściowa», lecz raczej o odzwierciedlenie przebiegu w czasie niewykonania umowy i wystąpienia odpowiadającej mu konsekwencji prawnej.

105. Bezsporne wydaje mi się wreszcie, że środków finansowych będących przedmiotem sporu nie można zaklasyfikować również jako „wierzytelności, które instytucja kredytowa gwarantuje przez wystawienie dokumentu urzędowego [wierzytelności, które są reprezentowane przez dłużne papiery wartościowe wystawione przez instytucję kredytową]”, przez co nie mieszczą się one w trzecim przypadku przewidzianym w art. 1 ust. 1 dyrektywy 94/19.

106. Reasumując, środki finansowe sporne w sprawie C-688/15 nie stanowią według mnie depozytu w rozumieniu dyrektywy 94/19.

107. Wobec transponowania dyrektyw 94/19 i 97/9 przez przepisy krajowe w jednym akcie prawa krajowego²⁴ sąd odsyłający pragnie ustalić również czy ustawodawca krajowy może włączyć do pojęcia „depozytu” środki, do których deponent ma prawo z tytułu wierzytelności powstałej ze zobowiązania instytucji kredytowej do wykonywania operacji funduszami deponenta lub świadczenia usług inwestycyjnych”. Jak twierdzi sąd odsyłający stanowi tak art. 2 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu depozytów.

108. Według sądu odsyłającego, litewski ustawodawca poprzez ten przepis zamierzał rozszerzyć ubezpieczenie systemu depozytów na wszystkie środki finansowe pozostające na rachunkach bankowych niezależnie od celu środków umieszczonych na poszczególnych rachunkach. Oznaczałoby to więc również objęcie nim środków finansowych związanych z usługami inwestycyjnymi świadczonymi przez banki na rzecz ich klientów.

109. Zgadzam się z Komisją, że skoro dyrektywa 94/19 przewiduje jedynie minimalną harmonizację, państwa członkowskie mogą swobodnie zwiększać zakres gwarantowanej ochrony pod warunkiem „nieumniejszania praktycznej skuteczności systemu gwarancji depozytów, którego ustanowienia wymaga wskazana dyrektywa”²⁵.

²⁴ Prawo Unii nie stoi na przeszkodzie takiej formule chociaż Trybunał Sprawiedliwości przypomina, że „trzeba jednak – jak podkreślono w motywie 9 dyrektywy 97/9 – by reżim ustanowiony tym aktem odpowiadał wymogom obu dyrektyw” (wyrok z dnia 25 czerwca 2015 r. Indėliū ir investicijū draudimas i Nemaniūnas, C-671/13, EU:C:2015:418, pkt 45)

²⁵ Zobacz podobnie wyrok z dnia 21 grudnia 2016 r., Vervloet i in. (C-76/15, EU:C:2016:975), pkt 83.

110. Z tym szczególnym zastrzeżeniem, jeśli ustawodawca krajowy postanawia zaklasyfikować środki finansowe związane ze świadczeniem usług inwestycyjnych jako „depozyty”, dyrektywa 94/19 nie zabrania mu tego. W ten sam sposób w celu stosowania przepisów krajowych nie będzie konieczne interpretować, co należy rozumieć przez działalność inwestycyjną w szczególnych terminach dyrektywy 97/9.

111. W konsekwencji, jeśli sąd odsyłający uważa, że wychodząc poza dyrektywę 97/9, bank Snora działał jako przedsiębiorstwo inwestycyjne i że sporne środki finansowe przekazano mu w celu zainwestowania, będzie musiał zdecydować czy zgodnie z prawem krajowym wystarcza to do zapewnienia im ochrony, która nie będąc ochroną gwarantowaną przez dyrektywę 94/19, nie powinna naruszać systemu tej dyrektywy.

c) W przedmiocie możliwości zaklasyfikowania spornych w sprawie C-109/16 środków finansowych jako „depozytów”

112. W sprawie C-109/16 A. Raišelis pragnął dokonać subskrypcji na średniookresowe obligacje o stałej stopie oprocentowania emitowane przez bank Snoras, w którym to celu zgodził się na przeniesienie określonych środków finansowych z rachunku, którego był właścicielem (w banku Snoras) na inny rachunek należący do tej instytucji kredytowej. Sąd odsyłający pragnie ustalić czy w tych okolicznościach owe środki finansowe można klasyfikować jako „depozyt” zgodnie z art. 1 ust. 1 dyrektywy 94/19.

113. W mojej opinii względy prowadzące do odmowy środkom finansowym statusu depozytu w sprawie C-688/15 mają zastosowanie również do środków w sprawie C-109/16.

114. W tej sprawie również nie chodziło o depozyty *pozostawione* na rachunku A. Raišelisa gdyż zanim bankowi Snoras odebrano zezwolenie na prowadzenie działalności bankowej i wszczęto postępowanie upadłościowe, środki finansowe zostały już wpłacone na rachunek w imieniu tej instytucji kredytowej. W konsekwencji muszę powtórzyć tu moje uwagi przedstawione w odniesieniu do charakteru zobowiązania do zwrotu, jakie mogło ciążyć na banku Snoras.

115. Analogicznie zastosowanie mają względy wyrażone powyżej w odniesieniu do pojęcia „sytuacji przejściowej”, która musi zaistnieć pomiędzy tym zobowiązaniem umownym i jego rzeczywistym wykonaniem.

116. Środków finansowych w tym odesłaniu prejudycjalnym również nie można zaklasyfikować jako „wierzytelności, które instytucja kredytowa gwarantuje przez wystawienie dokumentu urzędowego [wierzytelności, które są reprezentowane przez dłużne papiery wartościowe wystawione przez instytucję kredytową]”, chociaż to stwierdzenie wymaga szerszych wyjaśnień gdyż w odróżnieniu od sytuacji rozpatrywanej w sprawie C-688/15 A. Raišelis nie usiłował nabyć akcji banku Snoras, lecz subskrybować obligacje²⁶ wyemitowane przez tę instytucję.

117. Omawiane środki finansowe miały na celu utworzyć formę „zadłużenia w papierach wartościowych”, które to wyrażenie art. 4 ust. 1 pkt 18 dyrektywy 2004/39 wykorzystuje wymieniając pewną kategorię papierów wartościowych zbywalnych na rynkach kapitałowych („akcji i innych form zadłużenia w papierach wartościowych, w tym wpływy gotówkowe depozytariuszy w odniesieniu do takich papierów wartościowych”).

²⁶ Obligacja jest instrumentem finansowym reprezentującym w istocie pożyczkę kapitału, na który składają się środki finansowe podlegające zwrotowi na rzecz pożyczkodawcy w terminie i na zasadach określonych w tym celu.

118. Okoliczność ta mogłaby być istotna dla celów dyrektywy 94/19 albowiem wśród wierzytelności, do których odnosi się art. 1 ust. 1 przy definiowaniu pojęcia depozytu znajdują się właśnie wierzytelności odpowiadające „dokumentom urzędowym [dłużnym papierom wartościowym]”.

119. Z materialnego punktu widzenia jest oczywiste, że dług istniał od chwili, w której A. Raišelis i bank Snoras zawarli umowy subskrypcji i doszło do wpłaty przez A. Raišelisa na rachunek instytucji kredytowej całej ceny obligacji.

120. Niemniej jednak jest pewne, że w ujęciu czysto formalnym dług nie „uzyskał formy papieru wartościowego», mimo że usiłowano do tego doprowadzić. W konsekwencji moim zdaniem nie zachodzi sytuacja ujęta w art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19.

121. Przyznaję jednak, że w wypadku gdyby można było wyobrazić sobie mniej restrykcyjną interpretację zasady zakładającą, że wymagając aby wierzytelność była „reprezentowana” w formie dłużnego papieru wartościowego, dyrektywa 94/19 zmierza ostatecznie do zagwarantowania (w pewnych granicach) wierzytelności, których istnienie jest wystarczająco ustalone.

122. Zważywszy na wspomniany cel ochrony oszczędzających, rozszerzająca interpretacja terminu „reprezentowana” pozwoliłaby być może objąć nią każdy „wystarczający dowód” rzeczywistego charakteru wierzytelności, którą instytucja kredytowa jest zobowiązana zwrócić.

123. Niemniej jednak również z tego punktu widzenia do sądu krajowego należy ocena czy zawarcie umowy subskrypcji obligacji przez A. Raišelisa i bank Snoras i wobec faktu, iż osoba ta dochowała zobowiązania umownego, aby przekazać bankowi uzgodnione środki finansowe, można byłoby uznać za udowodnione istnienie wierzytelności w ten sam sposób, co gdyby przekazanie środków finansowych przez A. Raišelisa bankowi Snoras zostało udokumentowane w dłużnym papierze wartościowym.

124. Ponadto w wypadku przyjęcia takiej interpretacji art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19 należałoby wziąć pod uwagę, że litewskie ustawodawstwo wykorzystując możliwość zapewnioną przez art. 7 ust. 2 samej dyrektywy 94/19 nie przewiduje gwarancji dla dłużnych papierów wartościowych wystawionych przez instytucję kredytową²⁷.

125. *Funkcjonalna* interpretacja, do której odniosłem się powyżej prawdopodobnie wykraczałaby poza granice, w których prawodawca UE ujął definicję okoliczności faktycznych przewidzianych w art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19. W przepisie tym jest bowiem mowa o „wierzytelnościach, które instytucja kredytowa gwarantuje przez wystawienie dokumentu urzędowego [wierzytelnościach które są reprezentowane przez dłużne papiery wartościowe wystawione przez instytucję kredytową]”, czyli o wierzytelnościach nie tylko istniejących w rzeczywistości lecz o wierzytelnościach które można formalnie stwierdzić za pomocą określonego papieru wartościowego.

126. Hiszpańska wersja językowa przepisu jest być może szczególnie rygorystyczna przy definiowaniu tego papieru wartościowego, którym musi być „certificado de depósito [certyfikat depozytowy]”. Inne wersje językowe wydają się mniej restrykcyjne: przykładowo w wersji francuskiej jest mowa o „toute créance représentée par un titre de créance”²⁸ Niemniej jednak również odnosi się ona do „papieru wartościowego”, czyli do dokumentu, który musi „reprezentować” wierzytelność czyli formalnie ją stwierdzać.

27 Zgodnie z wyrokiem z dnia 25 czerwca 2015 r. Indėlių ir investicijų draudimas y Nemaniūnas (C-671/13, EU:C:2015:418), pkt 38, art. 3 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu depozytów, wyłącza z gwarancji depozytów „dłużne papiery wartościowe (certyfikaty depozytowe) wyemitowane przez samego ubezpieczonego”. Trybunał Sprawiedliwości uznał to wyłączenie za zgodne z dyrektywą 94/19, o ile papiery te są zbywalne. Na rozprawie rząd litewski potwierdził, że litewskie ustawodawstwo nie uległo zmianom w tym zakresie. Zadaniem sądu odsyłającego jest więc ustalenie czy sporne obligacje spełniają ten warunek dla celów ich ewentualnego wyłączenia z ubezpieczenia depozytów.

28 Podobnie wersje włoska i portugalska mówią o „debiti rappresentati da titoli” i „dívidas representadas por títulos”.

127. Definitywnie nie wydaje się wystarczające, aby istnienie wierzytelności można było stwierdzić w sposób inny niż przez przedstawienie dokumentu. *A contrario* wykluczone jest samo wykazanie woli sformalizowania wierzytelności lub w interesującym nas przypadku wykonanie zobowiązania do zapłaty przez subskrybenta obligacji wyemitowanych przez instytucję kredytową²⁹.

128. Reasumując uważam, że środków finansowych w sprawie C-109/16 również nie można klasyfikować jako „depozytu” w rozumieniu art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19 co nie stanowi uszczerbku dla faktu, iż dyrektywa ta nie stoi na przeszkodzie temu aby przy zachowaniu skuteczności ustanowionego w niej systemu gwarancji, krajowe ustawodawstwo mogło traktować jako depozyty zarówno te środki finansowe jak też środki finansowe, których dotyczy dyrektywa C-688/15.

B. W przedmiocie objęcia systemu rekompensat dla inwestorów dyrektywą 97/9 (pytanie drugie w sprawie C-109/16)

129. Motyw 9 dyrektywy 97/9 uznaje, że w określonych okolicznościach „może być trudne dokonanie rozróżnienia między depozytami objętymi dyrektywą [94/19] a środkami finansowymi posiadanymi w związku z operacjami inwestycyjnymi”. Co więcej pewne wierzytelności mogą być objęte ochroną zarówno na podstawie dyrektywy 94/19 jak też dyrektywy 97/9. Artykuł 2 ust. 3 dyrektywy 97/9 zakazuje w takiej sytuacji podwójnej rekompensaty.

130. Sąd odsyłający stara się ustalić czy środki finansowe sporne w sprawie C-109/16 - które, jak już wskazano, zgodnie z dyrektywą 94/19 nie stanowią depozytu – są objęte zakresem stosowania dyrektywy 97/9.

1. Twierdzenia stron

131. IID twierdzi, że owe środki finansowe nie są objęte dyrektywą 97/9. Bank Snoras nie działał jako przedsiębiorstwo inwestycyjne, lecz jako instytucja emitująca obligacje przez co powodem szkody poniesionej przez klientów było ziszczenie się ryzyka inwestycyjnego, które jako takie jest wyłączone z zakresu owej dyrektywy.

132. Podobnie, według rządu litewskiego banku Snoras nie można uważać za przedsiębiorstwo świadczące usługi inwestycyjne albowiem nie odpowiada on profilowi wymaganemu przez dyrektywę 2004/39 gdyż działał jako emitent obligacji a nie przedsiębiorstwo świadczące usługi inwestycyjne. Szkoda, jaką poniósł A. Raišelis jest charakterystyczna dla ryzyka właściwego jakiegokolwiek inwestycji.

133. Komisja twierdzi, że niezależnie od brzmienia litewskiej wersji art. 2 ust. 2 dyrektywy 97/9, przepis ten należy interpretować w ten sposób, iż ma na celu zapewnienie objęcie ochroną roszczeń wynikających z braku możliwości zwrotu inwestorom przez przedsiębiorstwo inwestycyjne środków finansowych, którym są one należne lub do których należą i które przechowuje zdeponowane na ich rachunek w związku z operacją inwestycyjną. Bez znaczenia jest czy owe środki finansowe są zdeponowane na rachunku w imieniu przedsiębiorstwa inwestycyjnego lub inwestora.

²⁹ Inne wersje językowe potwierdzają znaczenie formy. Tak oto w wersji angielskiej jest mowa o „any debt evidenced by a certificate” a w niemieckiej o „Forderungen, die das Kreditinstitut durch Ausstellung einer Urkunde verbrieft hat”.

2. Analiza pytania

134. Przedmiotem dyrektywy 97/9, o czym świadczy jej tytuł³⁰, nie jest ochrona inwestycji to znaczy nie ma ona na celu zabezpieczać lub eliminować ryzyka finansowego cechującego każdą *inwestycję* w papiery wartościowe. Jej celem jest ochrona *inwestorów*. Konkretniej rzecz ujmując lub w szczególności, „małych inwestorów”, zgodnie z jej motywem 4.

135. Chodzi bowiem o zabezpieczenie ryzyka w przypadku gdy „przedsiębiorstwa inwestycyjne nie są w stanie wypełniać swoich zobowiązań w stosunku do swoich klientów inwestorów”³¹ czyli chronić ich przed niewykonaniem zobowiązań do „świadczenia usług inwestycyjnych” lub „prowadzenia działalności inwestycyjnej”³². Oznacza to ochronę inwestora, w wypadku gdy przedsiębiorstwo, do którego zwrócił się o profesjonalną pomoc w celu dokonania inwestycji, upada lub ogólnie nie jest w stanie „wypełniać swoich zobowiązań w stosunku do swoich klientów inwestorów”.

136. Zapewnia się, żeby oszczędzający (lub przynajmniej niektórzy z nich)³³ mogli inwestować, ufając, iż istnieje system gwarancji chroniący ich do określonych granic i że obejmuje „środki i instrumenty finansowe, w których posiadaniu znajduje się przedsiębiorstwo inwestycyjne”³⁴ gdy nie jest ono w stanie wypełniać swoich zobowiązań.

137. Chodzi więc znowu o gwarancję nałożoną na korzystanie ze zwykłych mechanizmów, które prawo cywilne lub handlowe zapewnia stronom umowy. Poza odpowiedzialnością umowną i pozaumowną przedsiębiorstw świadczących usługi inwestycyjne, które nie działają w stosunku do swych klientów z wymaganą uczciwością, bezstronnością i profesjonalizmem lub które dostarczają im dwuznacznych lub wprowadzających w błąd informacji co do ponoszonego ryzyka, system gwarancji przewidziany w dyrektywie ma zastosowanie w sposób obiektywny. Jednak nie zażegnuje to ryzyka, że inwestycja po jej realizacji będzie narażona na rygory logiki rynkowej.

138. Wydaje się, że Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sąd najwyższy) uważa, iż dowiedziono, że w okolicznościach sprawy C-109/16 bank Snoras działał jako przedsiębiorstwo inwestycyjne³⁵. Jego wątpliwości odnoszą się w szczególności do statusu A. Raišelisa jako inwestora i w konsekwencji do jego ewentualnego prawa do ochrony na podstawie dyrektywy 97/9.

139. Trybunał Sprawiedliwości musi więc uznać za ustalone w celu udzielenia odpowiedzi na konkretne pytanie sądu odsyłającego, że bank Snoras spełniał w tym wypadku przesłanki konieczne do zaklasyfikowania go jako instytucji inwestycyjnej³⁶.

140. Wobec powyższego należy podkreślić, że operacja finansowa, której próbował dokonać A. Raišelis nie mogła zostać zrealizowana z powodu upadłości instytucji (banku Snoras), będącej równocześnie emitentem obligacji, które jej klient zamierzał subskrybować i przedsiębiorstwem inwestycyjnym, któremu zlecono tę transakcję.

30 Dyrektywa w sprawie systemów rekompensat dla inwestorów.

31 Motyw 4 dyrektywy 97/9.

32 Artykuł 4 ust. 1 pkt 1 dyrektywy 2004/39

33 Zgodnie z art. 4 ust. 2 dyrektywy 97/9 państwo członkowskie „może założyć, że niektórzy inwestorzy będą wyłączeni z systemów [systemu] rekompensat lub będą rekompensowani w mniejszym stopniu. Lista takich wyłączeń umieszczona jest w załączniku I”.

34 Motyw 8 dyrektywy 97/9.

35 Zgodnie z pkt 22 postanowienia odsyłającego A. Raišelis, oprócz umowy subskrypcji obligacji zawarł z bankiem Snoras umowę o świadczenie usług finansowych na rzecz klienta niebędącego przedsiębiorcą.

36 Wspomniane założenie nie występuje w sprawie C-688/15, w której wszystko wskazuje, że bank Snoras nie świadczył usług inwestycyjnych. Być może to z tego względu sąd odsyłający skoncentrował pytania w owym odesłaniu prejudycjalnym na zakresie stosowania dyrektywy 94/19 i na ewentualnym zaklasyfikowaniu spornych środków finansowych jako „depozytu”.

141. W tych okolicznościach trudno jest określić, skutek której z dwóch ról przyjętych przez bank Snoras w stosunkach z A. Raišelisem wystąpiła poniesiona przez niego strata gospodarcza. Do sądu odsyłającego należy ustalenie, któremu z tych przypadków odpowiadają okoliczności sporu w postępowaniu głównym. Jeśli sąd odsyłający uzna po pierwsze, że bank Snoras działał jak instytucja inwestycyjna, i po drugie, że subskrypcja obligacji mieściła się w ramach umowy o świadczenie usług finansowych zawartej z A. Raišelisem, rozstrzygnięcia wymagać będzie, w jakim zakresie późniejsza „niemożność” banku Snoras powoduje obowiązek rekompensaty, w którym to celu sąd odsyłający stara się ustalić interpretację art. 2 ust. 2 dyrektywy 97/9.

142. Pytanie to sytuje się w kontekście istotnej różnicy pomiędzy brzmieniem przepisu w języku litewskim i w pozostałych wersjach językowych. Zgodnie z pozostałymi wersjami językowymi „zapewnione musi być pokrycie roszczeń wynikających z niemożności przedsiębiorstwa inwestycyjnego do wypłacenia [zwrócenia] inwestorom środków finansowych *należnych im*, bądź należących do nich i posiadanych w ich imieniu [przez przedsiębiorstwo inwestycyjne] w związku z operacjami inwestycyjnymi”³⁷. W wersji litewskiej jest natomiast mowa jedynie o środkach *należących* do inwestorów bez wspomnienia o środkach, które są im należne od przedsiębiorstwa inwestycyjnego³⁸.

143. Jak przedstawię to poniżej, mający zastosowanie przepis zawiera odniesienie do środków należnych inwestorom³⁹ co stanowi przedmiot zainteresowania sądu odsyłającego. Jako że sąd ów nie odnalazł tego odniesienia w litewskiej wersji przepisu, stara się dowiedzieć od Trybunału Sprawiedliwości czy należy wydedukować je w drodze interpretacji.

144. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sąd najwyższy, Litwa) pragnie ustalić czy art. 2 ust. 2 dyrektywy 97/9 należy interpretować w ten sposób że odnosi się on również do „roszczeń o zwrot środków finansowych *należnych inwestorom* od przedsiębiorstwa inwestycyjnego, a które nie są przetrzymywane na rachunkach bankowych inwestorów”⁴⁰.

145. Odpowiedź twierdząca nasuwa się po pierwsze z uwagi na zbieżność większości wersji językowych (poza litewską) co do brzmienia przepisu. W takich wypadkach nią ma konieczności wysnuwać w drodze interpretacji treści, którą należy uznać w jednoznaczny sposób i bez zastrzeżeń za część brzmienia przepisu. Po drugie jest to rozwiązanie najlepiej odpowiadające celowi przepisu chroniącego inwestora.

146. W pozostałym zakresie omawiany przepis jest wystarczająco jasny, precyzyjny i bezwarunkowy, aby jednostki mogły się na niego powoływać, co wyjaśniono poniżej.

37 Tak wersji w języku hiszpańskim i w innych, przykładowo w wersji angielskiej («repay money owed to or belonging to investors and held on their behalf in connection with investment business»); francuskiej («rembourser aux investisseurs les fonds *leur étant dus* ou leur appartenant et détenus pour leur compte en relation avec des opérations d'investissement»); niemieckiej («Gelder zurückzahlen, die *Anlegern geschuldet werden* oder gehören und für deren Rechnung im Zusammenhang mit Wertpapiergeschäften gehalten werden»); włoskiej («rimborsare i fondi *dovuti* o appartenenti *agli investitori* e detenuti per loro conto in relazione ad operazioni d'investimento»); lub portugalskiej («reembolsar os investidores dos fundos que *lhes sejam devidos* ou que lhes pertencam e que sejam detidos por sua conta no âmbito de operações de investimento»).

38 „[G]rąžinti pinigų, *priklausančius* investuotojams ir laikomus jų vardu ryšium su investicine veikla”. Takie brzmienie ma również art. 2 ust. 12 ustawy o ubezpieczeniu depozytów.

39 Jak przypomniano w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z dnia 7 lipca 2016 r. Ambisig (C-46/15, EU:C:2016:530), pkt 48 „sformułowania użytego w jednej z wersji językowych przepisu prawa Unii nie można traktować jako jedynej podstawy jego wykładni, nie można też przyznawać mu w tym zakresie pierwszeństwa względem innych wersji językowych. Przepisy prawa Unii należy bowiem interpretować i stosować w sposób jednolity w świetle wersji sporządzonych we wszystkich językach Unii. W razie rozbieżności pomiędzy różnymi wersjami językowymi tekstu prawa Unii dany przepis należy interpretować z uwzględnieniem ogólnej systematyki i celu uregulowania, którego stanowi on część”.

40 Brzmienie pytania drugiego w sprawie C-109/16; kursywa moja.

C. W przedmiocie bezpośredniej skuteczności dyrektyw 94/19 i 97/9 (pytania 1 i 3 w sprawie C-109/16)

147. Sąd odsyłający stara się również ustalić czy jednostki mogą powoływać się bezpośrednio przed sądami na art. 2 ust. 2 dyrektywy 97/9.

148. Komisja uważa że tak, gdyż fakt, iż w przepisie tym wspomina się o „obowiązującym stanie prawnym i warunkach umowy [mających zastosowanie warunkach ustawowych i umownych]”, nie stoi na przeszkodzie temu, aby część przepisu dotycząca obowiązku zwrotu była wystarczająco jasna, bezwarunkowa i aby tworzyła prawa podmiotowe albowiem rzeczzone „warunki” nie mają wpływu na zasady wypłaty rekompensat.

149. Wątpliwość została rozstrzygnięta w wyroku z dnia 25 czerwca 2015 r. Indėlių ir investicijų draudimas y Nemaniūnas⁴¹, w którym Trybunał Sprawiedliwości orzekł, że „w zakresie, w jakim określa przypadki objęte ochroną, dyrektywa 97/9 jest wystarczająco jasna, precyzyjna i bezwarunkowa, aby mogła być powoływana bezpośrednio przez jednostki”.

150. To samo należy powiedzieć o art. 1 ust. 1 dyrektywy 94/19 i o ustanowionej w tym przepisie definicji „depozytu”, nad której bezpośrednią skutecznością również zastanawia się sąd odsyłający.

151. W każdym razie i podobnie jak w sprawie Indėlių ir investicijų draudimas y Nemaniūnas⁴², sąd odsyłający będzie musiał „ustalić czy IID – którego zadaniem jest jednoznacznie zapewnienie ochrony depozytów i inwestycji wobec inwestorów na wypadek upadłości instytucji finansowych – spełnia te warunki które muszą występować u podmiotów, przeciwko którym dopuszczalne jest powołanie się na dyrektywę mogącą wywoływać skutki bezpośrednie”. Między innymi chodzi o „podmiot, któremu – niezależnie od jego formy prawnej – na podstawie aktu władzy publicznej i pod jej kontrolą powierzono wykonywanie usług użyteczności publicznej i który w tym celu dysponuje uprawnieniami wykraczającymi poza normy obowiązujące w stosunkach między jednostkami”⁴³.

VI. Wnioski

152. W świetle ogółu powyższych rozważań proponuję Trybunałowi, by odpowiedział Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (sądowi najwyższemu, Litwa) w sposób następujący:

1. Artykuł 1 pkt 1 dyrektywy 94/19/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 30 maja 1994 r. w sprawie systemów gwarancji depozytów, zmienionej dyrektywą 2009/14/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 marca 2009 r., należy interpretować w ten sposób, że w pojęciu „depozytu” nie mieszczą się:
  - środki finansowe przekazane z rachunku osobistego za zgodą jego właściciela na rachunek bankowy otwarty w imieniu instytucji kredytowej z zamiarem subskrybowania przyszłej emisji obligacji rzeczzonej instytucji.
  - środki finansowe przekazane na tych samych zasadach w celu nabycia akcji instytucji bankowej, które były przedmiotem publicznej oferty kupna.
2. Dyrektywa 94/19 nie stoi na przeszkodzie temu, aby przepisy państwa członkowskiego mogły chronić rzeczzone środki finansowe jako gwarantowane depozyty, o ile nie narusza to skuteczności systemu ochrony ustanowionego przez tę dyrektywę.

⁴¹ Sprawa C-671/13, EU:C:2015:418, pkt 58.

⁴² Wyrok z dnia 25 czerwca 2015 r. (C-671/13, EU:C:2015:418, pkt 59).

⁴³ Ibidem.

3. Artykuł 2 ust. 2 dyrektywy 97/9/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 marca 1997 r. w sprawie systemów rekompensat dla inwestorów ma zastosowanie w wypadku niemożności zwrotu przez przedsiębiorstwo inwestycyjne jego klientom należnych im środków finansowych.
4. Zarówno art. 1 pkt 1 dyrektywy 94/19 jak też art. 2 ust. 2 dyrektywy 97/9 są wystarczająco jasne, precyzyjne i bezwarunkowe, by jednostki mogły się na nie powoływać przed sądami względem podmiotów, którym, niezależnie od ich formy prawnej, powierzono świadczenie usług użyteczności publicznej i które dysponują w tym celu uprawnieniami wykraczającymi poza normy obowiązujące w stosunkach między jednostkami, czego ustalenie należy do sądu krajowego.